

AMO.CZ

PROSINEC 2016

BACKGROUND REPORT | XXII | OSN | UNESCO | 02

Seznam světového dědictví UNESCO

Petra Hubatková

Tomáš Kremel

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

Ochrana kulturního a přírodního světového dědictví je jedním z nejstarších, nejrozsáhlejších a světově nejznámějších projektů Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu. Hlavní úsilí spočívá v ochraně a zabezpečení kulturního a přírodního dědictví po celém světě, které vykazuje pozoruhodnou hodnotou pro celé lidstvo.

Preambule Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z roku 1972 upozorňuje, že kulturní a přírodní dědictví je v důsledku prohlubujících se změn ve společenském i ekonomickém životě ve stále větší míře ohrožováno. V souvislosti s tímto trendem také preambule konstatuje, že existují jisté kulturní a přírodní statky, které mají mimořádný význam pro celé lidstvo. V jejich případě je zvláště důležité, aby se ve prospěch jejich ochrany před ohroženími spojilo mezinárodní společenství a jejich světově výjimečná hodnota tak zůstala zachována.¹

Následující text pojednává o výše zmíněné problematice, jejím historickém kontextu, současnému stavu, ale i o praktických záležitostech a samotné praxi v oblasti ochrany světového dědictví.

2 Stručně z historie ochrany světového dědictví

První dokumenty pojednávající o důležitosti ochrany světového, především pak kulturního dědictví, pochází z dob po 2. světové válce, kdy v roce 1954 vzniká Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu – tzv. Haagská úmluva a její první protokol².

Za druhý přelomový historický mezník, který upozornil na nutnost zabezpečení určitých objektů, se dá považovat plán na postavení Asuánské přehrady v Egyptě v 60. letech 20. století.³ Stavba tohoto vodního díla měla zamezit každoročním záplavám v okolí Nilu. Její uskutečnění by však znamenalo zaplavení údolí, kde se nacházel historicky významný chrámový komplex Abú Simbel. Na naléhání vlád Egypta a Súdánu zahájilo UNESCO záchrannou kampaň, v níž nakonec došlo ke kompromisu – plánovaná stavba byla uskutečněna a památka byla za účasti mezinárodního týmu archeologů a dalších specialistů rozebrána a přemístěna o zhruba 65 metrů výše na uměle vytvořenou vyvýšeninu.⁴

Na celou akci padlo zhruba 80 milionů amerických dolarů, přičemž polovinu částky uhradila egyptská vláda a druhou samotné UNESCO za přispění více než 50 dalších států.⁵ Na úspěšnou záchrannou misi plynule navázaly další operace – např.

¹ UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

² KUČOVÁ, Věra. Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-52-1. Dostupné z: <https://www.npu.cz/portal/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/unesco-praha-2009.pdf>

³ UNESCO World Heritage Centre. World Heritage Information Kit [online]. Paříž, 2008 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/activities/567/>

⁴ KAMIL, Jill. Aswan and Abu Simbel History and Guide [online]. Káhira, The American University in Cairo Press, 1993, str. 131-132. ISBN 977-424-314-5. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=nZGrBnlInneIC&pg=PA130&lpg=PA130&dq=abu+simbel&source=bl&ots=nAkpN_sxjT&sig=R_2rDkFX_pbtwL2W8trDKITYs5o&hl=cs&sa=X&ved=oahUKEwj1uLfw_fTNAhWGmBoKHROwDyQ4ChDoAQg_MAU#v=onepage&q=abu%20simbel&f=false

⁵ MARK, Joshua J. Abu Simbel [online]. Publikováno 6. 1. 2013 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: http://www.ancient.eu/Abu_Simbel/

kampaň za ochranu Benátek, města Mohendžodaro (Pákistán) nebo za obnovu chrámu Borobodur (Indonésie).⁶

Následkem projevení mezinárodní solidarity a nelhostejnosti ke společnému světovému dědictví vznikla iniciativa UNESCO ve spolupráci s ICOMOS pro přípravu mezinárodní úmluvy, která by ochraňovala kulturní dědictví.

V roce 1965 na tyto snahy navázala i generální konference UNESCO ve Washingtonu, která vyzvala k mezinárodní spolupráci v oblasti ochrany jak kulturního, tak i přírodního světového dědictví a přichází s ideou vytvoření „Nadace světového dědictví“. Návrh byl prezentován v roce 1972 ve Stockholmu na konferenci OSN o životním prostředí, která byla podnětem pro vznik Úmluvy o ochraně kulturního a přírodního dědictví na 17. zasedání Generální konference UNESCO téhož roku. V platnost úmluva vstoupila v roce 1975.⁷

V roce 2001 se k Úmluvě o ochraně kulturního a přírodního dědictví přidala ještě Úmluva o ochraně kulturního dědictví pod vodou a roku 2003 Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví.⁸

3 Světové dědictví

Na základě výše zmíněných úmluv rozlišujeme celkem čtyři druhy světového dědictví – kulturní, přírodní, podvodní a nemateriální.⁹

Podvodní kulturní dědictví zahrnuje všechny pozůstatky lidské existence mající kulturní, historický či archeologický charakter, které jsou částečně nebo úplně pod vodou, periodicky nebo kontinuálně po minimálně 100 let. Typickým příkladem je například vrak lodi Titanic.¹⁰

Do nemateriálního kulturního dědictví lze zařadit orální tradice, dovednosti, znalosti, zvyky a další žijící projevy dané kultury, které nelze materiálně zachytit (u nás např. sokolnictví, masopust). Důležitost nemateriálního kulturního dědictví, obzvláště v době sílící globalizace, spočívá především v uchování kulturní diverzity, podpoře mezikulturního dialogu a toleranci k odlišným kulturním projevům.¹¹ Na Seznamu nemateriálního kulturního dědictví jsou zapsány například tradiční tance na Bali¹², české zvyky na Seznamu nemateriálního kulturního dědictví reprezentují kupříkladu verbuňk nebo jízda králů.¹³

⁶ UNESCO World Heritage Centre. World Heritage Information Kit [online]. Paříž, 2008 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/activities/567/>

⁷ BATTISSE, Michael; BOLLA, Gerard. The invention of „World Heritage“ [online]. Paříž, AFUS, 2005, str. 15–25. Dostupné z:

https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=oahUKEwi5Sj_-8obOAhXB1BoKHfCBYQQFggdMAA&url=http%3A%2F%2Fwhc.unesco.org%2Fdocument%2F138563&usq=AFQjCNG7eX6mJAA_ohXoyIz4waDIVrSNew&sig2=Hoy5blzXnhNFjTiKT-lnQ

⁸ KUČOVÁ, Věra. Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-52-1. Dostupné z: <https://www.npu.cz/portal/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/unesco-praha-2009.pdf>

⁹ Protecting Our Heritage and Fostering Creativity [online]. Unesco.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://en.unesco.org/themes/protecting-our-heritage-and-fostering-creativity>

¹⁰ UNESCO – Section of Museums and Cultural Objects. The UNESCO Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage [online]. Paříž. Dostupné z: http://www.unesco.org/culture/underwater/infokit_en/

¹¹ What is Intangible Cultural Heritage? [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/culture/ich/en/what-is-intangible-heritage-00003>

¹² The List of Intangible Cultural Heritage [online]. UNESCO.org. [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists>

¹³ UNESCO památky nehmotné [online]. UNESCO-Czech.cz [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky-nehmotne/>

Konečně, kulturní a přírodní dědictví, kterému bude věnován zbytek tohoto materiálu, označuje všechny hmotné statky, které jsou nějakým způsobem jedinečné a vyobrazují unikátnost lidské tvorby či přírodních jevů.

Význam světového dědictví tedy nespočívá pouze v ochraně jednotlivých památek, ale především v myšlence uchování jakéhosi společného celosvětového odkazu, který, v přeneseném slova smyslu, náleží každému stejným právem a na jehož ochraně se mezinárodní komunita podílí stejným dílem.¹⁴

3.1 Úmluva a její komise

Úmluva o ochraně kulturního a přírodního dědictví (dále jen Úmluva) stanovuje povinnosti smluvních států a pravidla mezinárodní spolupráce za účelem zabezpečení, ochrany a zachování kulturního a přírodního světového dědictví s vynikající univerzální hodnotou pro budoucí generace. Přistoupením k Úmluvě se stát zavazuje k maximálnímu úsilí v plnění těchto bodů na svém území a stejně tak dává najevo vůli participovat na zachování celosvětově významných objektů. Úmluva poskytuje návod, jak signatářské státy mohou jednotlivým požadavkům dostat na lokální i mezinárodní úrovni.

Úmluvou se zakládá také Výbor světového dědictví (The World Heritage Committee, dále jen Výbor). Ten je složen ze zástupců 21 smluvních států Úmluvy, jež jsou voleny na Valném shromáždění smluvních států Úmluvy (General Assembly¹⁵). Rozsah činností Výboru je různorodý a pestrý. Výbor se zabývá značným množstvím témat – od rozpočtu po složitější úkoly jako je sestavování Seznamu světového dědictví (World Heritage List, dále jen „Seznam“) nebo Seznamu světového dědictví v ohrožení (List of World Heritage in Danger). Rozhodnutí Výboru se zakládají na objektivních a vědeckých základech, které mohou být konzultovány s poradními organizacemi. Poradní organizace jsou opět zakotveny v Úmluvě.¹⁶

Na základě kapitoly III. čl. 11 odst. 2 Úmluvy Výbor zřizuje, aktualizuje a publikuje Seznam. Úmluva dle jednotlivých kritérií definuje dědictví kulturní či přírodní. V případě, že památka splňuje definici obou kategorií, lze hovořit o památce smíšené.¹⁷

V neposlední řadě Úmluva také zakládá Fond pro světové dědictví¹⁸, do nějž mají signatářské státy povinnost přispívat. K 9. červnu 2016 ratifikovalo Úmluvu 192 států.¹⁹

¹⁴ UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

¹⁵ The World Heritage Committee [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/committee/>

¹⁶ KUČOVÁ, Věra. Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-52-1. Dostupné z: <https://www.npu.cz/portal/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/unesco-praha-2009.pdf>

¹⁷ UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

¹⁸ World Heritage Fund [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/world-heritage-fund/>

¹⁹ States Parties Ratification Status [online]. Unesco.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/statesparties/>

4 Seznam světového dědictví

Jak již bylo řečeno, Seznam světového dědictví byl vytvořen na základě Úmluvy o ochraně světového dědictví v roce 1972.

O zápisu nominovaných statků rozhoduje Výbor, který poté také dohlíží na stav památky. Se Seznamem také úzce souvisí dva poradní výbory: Mezinárodní rada pro památkovou péči (ICOMOS) a Mezinárodní svaz pro ochranu přírody a přírodních zdrojů (IUCN), jejichž posudky hrají značnou roli při samotném zápisu památek (viz dále).

Zapsáním památek na Seznam světového dědictví nezíská daný objekt pouze celosvětovou prestiž, ale také řadu vysoce kvalifikovaných odborníků poskytovaných Výborem, kteří se mohou podílet například na administrativě či údržbě památky, a v neposlední řadě také finanční prostředky z Fondu pro světové dědictví.

4.1 Podmínky zápisu na seznam světového dědictví

Aby památka mohla být zapsána na Seznam světového dědictví, musí ve své nominační dokumentaci prokázat, obhájit a zdůvodnit autentičnost, integritu, jedinečnost a mimořádnou univerzální hodnotu. Následující podkapitola se věnuje definicím jednotlivých termínů.

4.1.1. AUTENTIČNOST, INTEGRITA, MIMOŘÁDNÁ HODNOTA A JEDINEČNOST

Pro splnění podmínky autentičnosti musí být daná památka zachována ve stavu, který se co nejvíce přibližuje stavu původnímu, například z hlediska funkce, vzhledu, materiálu apod. Tento bod se nejvíce pojí kupříkladu s problematikou rekonstrukcí, kdy je velký důraz kladen na co nejcitlivější opravy s kompletní a detailní dokumentací.²⁰ Nezbytnou součástí nominační dokumentace tak je Prohlášení o autentičnosti, kde je poskytnut prostor pro obhájení této podmínky.²¹

Podmínka integrity označuje celkové vyznění a charakter navrhovaného objektu. Při jejím posuzování je třeba se zaměřit na to, do jaké míry nominovaný statek obsahuje všechny prvky nezbytné k vyjádření výjimečné světové hodnoty, zda je dostatečně rozsáhlý, aby umožnil učinit si komplexní představu o charakteristických znacích typických pro danou kulturní či přírodní oblast. Poslední bod, jenž se u integrity posuzuje, je otázka míry působení negativních vnějších vlivů spojených s vývojem či údržbou.²²

Mimořádná univerzální hodnota je klíčovým pojmem při prověřování zápisu nominovaného statku na Seznam. Termín označuje objekt, jehož mimořádný kulturní a/nebo přírodní význam se dotýká lidstva jako takového a který široce přesahuje národní hranice. Jeho hodnota je stejně cenná pro současné i pro budoucí generace lidstva jako celku.²³ Nominovaný objekt musí ve své nominační dokumentaci v rámci Prohlášení o mimořádné hodnotě prokázat, že hodnota statku

²⁰ UNESCO. The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention [online]. Paříž, 2013. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/guidelines>

²¹ VLČKOVÁ, Jitka; KUČOVÁ, Věra; BENEŠ, Michal. Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2011. ISBN 978-80-87104-84-2. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodicke-principy-pripravy-nominaci-k-zapisu-na-seznam-svetoveho-dedictvi-unesco.pdf>

²² UNESCO. The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paříž, 2013. Dostupné také z: <http://whc.unesco.org/en/guidelines>

²³ KUČOVÁ, Věra. Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-52-1. Dostupné z: <https://www.npu.cz/portal/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/unesco-praha-2009.pdf>

je světově výjimečná, přínosná a nezpochybnitelná.²⁴ V praxi se jako souhrnné měřítko pro určení těchto podmínek užívá celkem deset kritérií, jež jsou uvedené a vysvětlené níže.

4.1.2. KRITÉRIA

Kritéria slouží k vyjádření a posouzení mimořádné univerzální hodnoty. Rozlišujeme celkem 10 kritérií, přičemž prvních šest (i.-vi.) souvisí s památkami kulturními, poslední čtyři (vii.-x.) se uplatňují při zápisu památek přírodních. Dle čl. 77 Operačních směrnic (Operational Guidelines) z roku 2008 musí navrhované statky představovat alespoň jeden z těchto bodů:

- i. Představovat mistrovské dílo tvůrčího lidského ducha;
- ii. svědčit o výrazném vlivu po dané období nebo v určité kulturní oblasti na vývoj architektury nebo technologie, monumentálních umění, urbanismu nebo tvorbu krajiny;
- iii. přinášet jedinečné, nebo alespoň výjimečné svědectví o kulturní tradici nebo o živé, či již zaniklé civilizaci;
- iv. představovat výjimečný příklad určitého typu stavby nebo architektonického či technologického souboru anebo určité krajiny, který je dokladem jednoho či více významných období lidských dějin;
- v. být výjimečným příkladem tradičního lidského sídla, tradičního využití území nebo moře, které je reprezentativní pro určitou kulturu (nebo kultury) či pro interakci člověka a životního prostředí, zejména pokud se toto prostředí stalo zranitelným pod dopadem nezvratné změny;
- vi. být přímo, nebo hmotně spojen s událostmi nebo živými tradicemi, ideami, vírami nebo s uměleckými a literárními díly, které mají mimořádnou univerzální hodnotu (Výbor se domnívá, že toto kritérium má být, pokud možno, užíváno společně s dalšími kritérii);
- vii. představovat mimořádné přírodní jevy nebo oblasti s přírodní krásou mající mimořádný estetický význam;
- viii. být mimořádně reprezentativními příklady hlavních stádií v dějinách Země, včetně svědectví o vývoji života, geologických procesech probíhajících při vývoji zemských útvarů nebo geomorfologických či fyziografických prvků majících vysoký význam;
- ix. být mimořádně reprezentativními příklady ekologických a biologických procesů v průběhu evoluce, a vývoje ekosystémů a společenství suchozemských, sladkovodních, přímořských a mořských rostlin a živočichů;
- x. obsahovat přirozená stanoviště nejreprezentativnější a nejdůležitější pro zachování biologické rozmanitosti *in situ*²⁵, včetně těch, kde přežívají ohrožené druhy mimořádné univerzální hodnoty z hlediska vědy nebo ochrany.²⁶

Nutno dodat, že ke správnému obhájení nominované památky nestačí pouze jednotlivá kritéria vypsat, ale také řádně vyargumentovat a obhájit jejich použití v kontextu daného objektu.²⁷

²⁴ VLČKOVÁ, Jitka; KUČOVÁ, Věra; BENEŠ, Michal. Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2011, str. 11. ISBN 978-80-87104-84-2. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodicke-principy-pripravy-nominaci-k-zapisu-na-seznam-svetoveho-dedictvi-unesco.pdf>

²⁵ *In situ* je odborný termín pocházející z latiny, který v překladu znamená „na místě“. Je tím myšleno, že se něco vyskytuje na „svém původním místě“ a i tam je zkoumáno.

²⁶ VLČKOVÁ, Jitka; KUČOVÁ, Věra; BENEŠ, Michal. Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2011, str. 45-46. ISBN 978-80-87104-84-2. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodicke-principy-pripravy-nominaci-k-zapisu-na-seznam-svetoveho-dedictvi-unesco.pdf>

²⁷ Tamtéž, str. 11.

4.2 Průběh zápisu

Prvním důležitým krokem každého státu na cestě k zapsání památky na Seznam je zmapování a soupis všech důležitých kulturních a přírodních památek na jeho území – tzv. Indikativní seznam (Tentative list) daného státu. Teprve poté je možné památku zapsat na Seznam světového dědictví.

Po sepsání Indikativního seznamu je na řadě vytvoření nominační dokumentace, jež by měla být velmi podrobná a zahrnovat všechny důležité dokumenty, mapy apod. týkající se daného nominovaného statku. Nominace je poté předána World Heritage Centre, které ji předá poradním výborům ICOMOS v případě kulturního a IUCN v případě přírodního dědictví na přezkoumání a vyhodnocení.

Za konečné rozhodnutí zodpovídá Výbor, který se za tímto účelem každoročně schází a rozhoduje o zapsání, či nezapsání nominovaných objektů. V podstatě může dojít ke třem scénářům – nominovaná památka bude zapsána, budou vyžadovány doplňující informace od daného státu nebo bude nominace definitivně zamítnuta.²⁸

4.3 Seznam světového dědictví v ohrožení

Seznam světového dědictví v ohrožení je seznam památek, které mohou být přímo nebo potenciálně ohroženy nejrůznějšími událostmi, jako je ozbrojený konflikt, zemětřesení a další přírodní katastrofy, znečištění, nekontrolovatelná urbanizace apod. Na základě Úmluvy má Výbor pravomoc zapsat tyto objekty na Seznam světového dědictví v ohrožení, který tak těmto objektům přidělí status památek vyžadujících prioritní ochranu. Zároveň může uvolnit prostředky z Fondu pro světové dědictví a vyzvat daný stát k nápravě situace. Společně by měl být vytvořen program s kroky vedoucími k záchraně a zachování objektu a nakonec by mělo být uskutečněno i jeho samotné provedení.

Zápis památky na Seznam světového dědictví v ohrožení však může být i pozitivním nástrojem k získání mezinárodní pozornosti a ke zvýšení zájmu o danou problematiku.²⁹

K 16. červenci 2016 je na Seznamu světového dědictví celkem 55 položek. Jedním z nejčerstvěji zapsaných objektů je například historické centrum města Shakhrisyabz v Uzbekistánu.³⁰

4.4 Vyškrtnutí statků ze Seznamu světového dědictví

V určitých situacích může dojít ke stažení statku ze Seznamu. Většinou se jedná o situaci, kdy byla památka natolik poškozena či pozměněna, že ztrácí své charakteristické rysy, pro které byla na Seznam zapsána. Jak implikovala již předchozí podkapitola, druhou příčinou, především u hrozeb potenciálních, může být neprovedení nápravných opatření v časovém termínu stanoveném Výborem. O stažení památky ze Seznamu rozhoduje Výbor pro světové dědictví dvoutřetinovou většinou přítomných členů. Žádný statek však nesmí být vyškrtnut bez předchozího uvědomění a konzultace s daným státem.³¹

V praxi došlo k vyškrtnutí zatím pouze dvakrát. Poprvé o místo na Seznamu přišla přírodní rezervace v Ománu v roce 2007 kvůli radikálně zmenšené ploše. Druhý případ se týkal labského údolí v Drážďanech v roce 2009, jehož panorama narušila stavba mostu.

²⁸ UNESCO World Heritage Centre. World Heritage Information Kit [online]. Paříž, 2008 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/activities/567/>

²⁹ Tamtéž

³⁰ List of World Heritage in Danger [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/danger/>

³¹ UNESCO. The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention [online]. Paříž, 2013. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/guidelines>

4.5 Statistiky, vývoj, současný stav

Momentálně je na Seznamu světového dědictví zapsáno 1040³² statků, z nichž je 811 památkou kulturní, 197 přírodní a 32 smíšenou. V současné době roste snaha o vyrovnaní těchto počtů – tedy o zvýšení počtu přírodních a smíšených památek.³³ Obdobné snahy lze pozorovat i ve vyrovnávání počtů na jednotlivých kontinentech. Proto jsou památky z Evropy a severní Ameriky, které tvoří téměř polovinu položek, v rámci procesu zápisu na Seznam v upozaděny, a to v souladu s Globální strategií pro reprezentativní, vyvážený a věrohodný Seznam světového dědictví z roku 1994.

Co se týče České republiky, má na Seznamu zapsáno celkem 12 položek: historické centrum Českého Krumlova, historické centrum Prahy, historické centrum Telče, poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Kutnou Horu – historické centrum, chrám sv. Barbory a katedrálu Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci, Lednicko-valtický areál, zahrady a zámek v Kroměříži, Hološovice, zámek v Litomyšli, Sloup nejsvětější Trojice v Olomouci, Vila Tugendhat v Brně a židovská čtvrť společně s bazilikou sv. Prokopa v Třebíči³⁴.

5 Závěr

Tendence ochraňovat světové dědictví se v průběhu minulého století vyvíjela plynule a postupně až do podoby Seznamu světového dědictví tak, jak jej známe dnes. Celá instituce však neslouží pouze k ochraně jako takové. Ale je to i cenný nástroj, který upozorňuje na celosvětový význam určitých objektů, sjednocuje a vzájemně představuje jednotlivé kulturní projevy a dědictví, jež jsou hodna zachování příštím generacím.

Tento projekt je jeden z nejrozsáhlejších na světě vůbec, jelikož je do něj zapojena drtivá většina států, což jen dokazuje jeho výjimečnost a důležitost na mezinárodní scéně.

Doporučené zdroje

Světové dědictví v kostce (<http://whc.unesco.org/>)

Indikativní seznam aneb Zde leží další budoucnost Seznamu světového dědictví (<http://whc.unesco.org/en/tentativelists/>)

Informace Národního památkového ústavu o spolupráci České republiky s UNESCO (<http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakony-mezinarodnidokumenty/mezinarodni-dokumenty/unesco/>)

³² Údaj k 16. červenci 2016.

³³ World Heritage List [online]. UNESCO.org [cit . 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/list/>

³⁴ UNESCO památky [online]. UNESCO-Czech.cz [cit . 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/>

Seznam použitých zdrojů

BATISSE, Michael; BOLLA, Gerard. The invention of „World Heritage“ [online]. Paříž, AFUS, 2005, str. 15–25. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=oahUKEwi5j_-8obOAhXB1BoKHfCBYQQFggdMAA&url=http%3A%2F%2Fwhc.unesco.org%2Fdocument%2F138563&usg=AFQjCNG7eX6mJAA_ohXoyIz4waDIVrSNew&sig2=Hoy5blrzXnhNFjTiKT-lnQ

KAMIL, Jill. Aswan and Abu Simbel History and Guide [online]. Káhira, The American University in Cairo Press, 1993, str. 131-132. ISBN 977-424-314-5. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=nZGrBnInneIC&pg=PA130&lpg=PA130&dq=abu+simbel&source=bl&ots=nAkpN_sxjT&sig=R_2rDkFX_pbtwI2W8trDKITYs5o&hl=cs&sa=X&ved=oahUKEwj1uLfw_fTNAhWGmBoKHROwDyQ4ChDoAQg_MAU#v=onepage&q=abu%20simbel&f=false

KUČOVÁ, Věra. Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-52-1. Dostupné z: <https://www.npu.cz/portal/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/unesco-praha-2009.pdf>

List of World Heritage in Danger [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/danger/>

MARK, Joshua J. Abu Simbel [online]. Publikováno 6. 1. 2013 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: http://www.ancient.eu/Abu_Simbel/

Protecting Our Heritage and Fostering Creativity [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://en.unesco.org/themes/protecting-our-heritage-and-fostering-creativity>

States Parties Ratification Status [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/statesparties/>

The List of Intangible Cultural Heritage [online]. UNESCO.org. [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists>

The World Heritage Committee [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/committee/>

UNESCO – Section of Museums and Cultural Objects. The UNESCO Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage [online]. Paříž. Dostupné z: http://www.unesco.org/culture/underwater/infokit_en/

UNESCO památky [online]. UNESCO-Czech.cz [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/>

UNESCO památky nehmotné [online]. UNESCO-Czech.cz [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky-nehmotne/>

UNESCO World Heritage Centre. World Heritage Information Kit [online]. Paříž, 2008 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/activities/567/>

UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage [online]. Unesco.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

UNESCO. Globalstrategy: World Heritage [online]. 2014 [cit. 16. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy/>

UNESCO. The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. Paříž, 2013. Dostupné také z:
<http://whc.unesco.org/en/guidelines>

VLČKOVÁ, Jitka; KUČOVÁ, Věra; BENEŠ, Michal. Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků [online]. Praha, Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, 2011, str. 11. ISBN 978-80-87104-84-2. Dostupné z:
<https://www.npu.cz/publikace/metodicke-principy-pripravy-nominaci-k-zapisu-na-seznam-svetoveho-dedictvi-unesco.pdf>

What is Intangible Cultural Heritage? [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/culture/ich/en/what-is-intangible-heritage-00003>

World Heritage Fund [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/world-heritage-fund/>

World Heritage List [online]. UNESCO.org [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/list/>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Autoři

Autoři: Petra Hubatková, Tomáš Kremel
Imprimatur: Tadeáš Zíka, Filip Jelínek
Jazyková úprava: Jana Fialová
Technická úprava: Petra Hubatková, Jan Hlaváček

Background report slouží jako vzdělávací materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

Generální partner

